

ОЦІНКА ЗМІНИ РІВНЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ ЗА 2012 - 2017 РОКИ

Shvets O. Y. postgraduate student

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/01072018/5940

ARTICLE INFO

Received: 15 May 2018
Accepted: 18 June 2018
Published: 01 July 2018

KEYWORDS

investment, investors,
 investment attractiveness,
 economy, finances, deposit,
 savings

ABSTRACT

Investments are the driving force of any economy. It is also an indicator of the competitiveness of the country's economy. In this article, the main categories that show the level of investment attractiveness in Ukraine for today are analyzed. The people's ability to save money from 2012 to 2017 are shown. The dependence of deposit rate, amount of deposit and economic situation are analyzed.

Citation: Shvets O. Y. (2018) Otsinka Zminy Rivnia Investytsiinoi Spromozhnosti Naseleennia v Ukraini za 2012-2017 Roky. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 6(18), Vol. 2. doi: 10.31435/rsglobal_ijite/01072018/5940

Copyright: © 2018 Shvets O. Y. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Вступ. Інвестиції утворюються як результат відмови споживання (заощадження): як окремих осіб, так і фірм в цілому, у власній країні або за кордоном. Проте потрібно розуміти, що вивчити споживчу поведінку окремої людини складніше, ніж поведінку фірми. Ринкові сили, які керують ірраціональною поведінкою людей за межами ринку набагато слабші, ніж ринкові сили, які керують компаніями з ринку. Таким чином, дослідження ощадливої поведінки людей, яка являється основою для майбутніх інвестицій, є складнішим процесом, ніж аналіз власне капіталовкладень.

Результати дослідження. Виходячи з того, що інвестиційна привабливість банківської галузі - це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування в банківську сферу, та можливості досягнути інвестором основних цілей в майбутньому з мінімальними ризиками - оцінимо привабливість банківського сектору для населення. Адже заощадження населення - саме той ресурс, який згодом осідає у вигляді депозитів у банківських установах. Проаналізуємо динаміку доходів, витрат та заощаджень населення за 2012 – 2017 роки.

Таблиця 1. Динаміка доходів, витрат та заощаджень населення за 2012 – 2017 роки

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Заощадження, млн грн	147280	116266	30780	12979	-18400	-69000
темп приросту, %	19,6	-21,06	-73,5	-57,8	-241,8	-275
Доходи, млн грн	1457864	1548733	1516768	1735858	2002383	247580
темп приросту, %	15,1	6,2	-2,1	14,4	15,4	23,6
Витрати, млн грн	1310584	1432467	1485988	1722879	2020783	2544800
темп приросту, %	14,6	9,3	3,7	15,9	17,3	25,9

Отже, як бачимо з 2013 року спостерігається тенденція до зменшення обсягу заощаджень, у зв'язку із випереджальними темпами зростання витрат над доходами, та високою інфляцією.

Так, в 2014-му році інфляція перевищила 25%, у 2015 році інфляція - 43%, а в 2016 році склала - 12,4%. Ось чому, навіть врахувавши зростання доходів, реальні доходи українців скоротились орієнтовно на 50%.

Що стосується доходів, з 2015 року спостерігається динаміка до зростання. Так, дохід українців у 2015 році склав 1735858 млн грн, що на 219 090 грн більше, ніж у 2014-му, та на 266 525 грн менше ніж у 2016 році. Проте як зазначали раніше, паралельно з приростом доходів відбувається приріст витрат, який разом із інфляцією нівелює приріст доходів.

В 2016 році заощадження населення скоротились, про що свідчить - від'ємне значення даного показника. В 2017 році ситуація тільки погіршилась. Темп проїдання заощаджень зріс до 275% порівняно з попереднім роком. Інфляційні коливання найшвидше знаходять відображення в цінах на продукти харчування, в результаті чого 40% витрат у 2017 році становили саме продукти харчування, далі витрати пов'язані з утримання житла. Схематично зобразимо залежність між доходами та витратами (рис. 1)

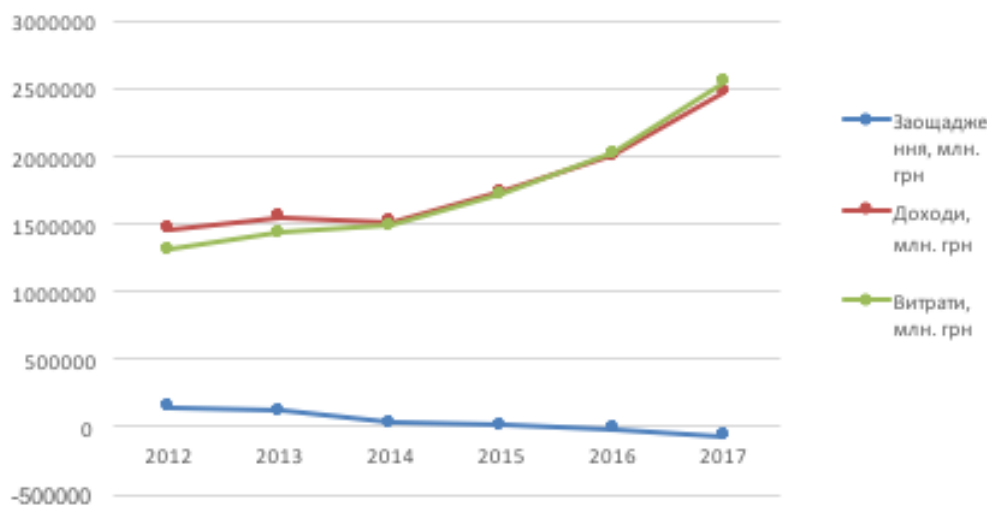

Рис. 1. Зміна обсягу заощаджень, доходів та витрат за 2012 – 2017 роки.

Узагальнюючи дані наведені вище, може говорити про нульовий ефект зростання доходів, оскільки – зростаючі витрати «з'їдають» не тільки весь приріст доходів, але і частину заощаджень.

Визначимо як позначилось скорочення заощаджень, на ситуації із банківськими вкладками.

При високій довірі до банківської системи країни, валова частина заощаджень осідає у вигляді банківських депозитів. Проаналізуємо, як змінилась ситуація із вкладками, при нестабільній економічній ситуації, та постійно зростаючих витратах.

Таблиця 2. Динаміка заощаджень населення України за строками вкладень у 2012-2017 роках, млн. грн

	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%	2016	%	2017	%
Усього	369 264	100	441 951	100	418 135	100	410 895	100	444 676	100	495 313	100
у тому числі:												
на вимогу	77 153	20.9	87 720	19.8	100 171	24	112 524	27.4	129 638	29.2	165 978	33,5
до 1 року	125 560	34	121 343	27.5	135 635	32.4	176 408	43	171 488	38.6	181 092	36,6
від 1 до 2 років	139 490	36.4	218 308	49.4	167 752	40.1	106 162	25.8	138 169	31.1	142 017	28,7
більше 2 років	27 062	7.3	14 580	3.3	14 577	3.5	15 801	3.8	5 382	1.2	6 227	1,2

Аналізуючи дані табл. 2 спостерігаємо, що найменший обсяг вкладень спостерігається в 2012 році – 369 264 млн. грн., найбільший відповідно – 2017 році, 495 313 млн грн.

Позитивна динаміка спостерігається починаючи з 2015 року.

Так, у 2016 році вклади збільшилися на 33781 млн. грн. або 8,2%, в порівнянні з 2015 роком. У 2017 році зростання склало – 11,4 % або 50637 млн грн.

Отже, в 2013 році макроекономічні умови залишались доволі складними, про те це не завадило розвиватись банківській системі динамічніше, ніж у попередні роки. Тільки в 2016 році вдалось дещо випередити обсяги вкладень 2013 року всього на 2725 млн. грн.

На такий результат у 2016 році вплинули не тільки вільні кошти, а також і відсоткові ставки, які пропонували банки, і які мають прямопропорційний вплив на обсяг залучених депозитів.

Протягом 2016 року Національний банк поступово знижував облікову ставку – з 22% до 14%. Пом'якшення монетарної політики створило умови для зниження вартості грошей на ринку, а отже, – для відновлення економіки. Одночасно з пом'якшенням монетарної політики тривало і поступове зняття обмежень на валютному ринку, запроваджених у найкритичніші моменти 2014 року. Разом із закінченням активної фази очищення банківського сектору поступово відновлюється довіра до банківської системи. Ефект від даних змін, а також відносно стабільна ситуація на валютному та банківському ринках – позначилось у вигляді зростаючого обсягу депозитів і в 2017 році. Хоча частка депозитів, терміном більше 2 років, залишилась без змін.

Розглянемо детальніше відсоткові ставки за депозитами для фізичних осіб залежно від періоду рис. 2.

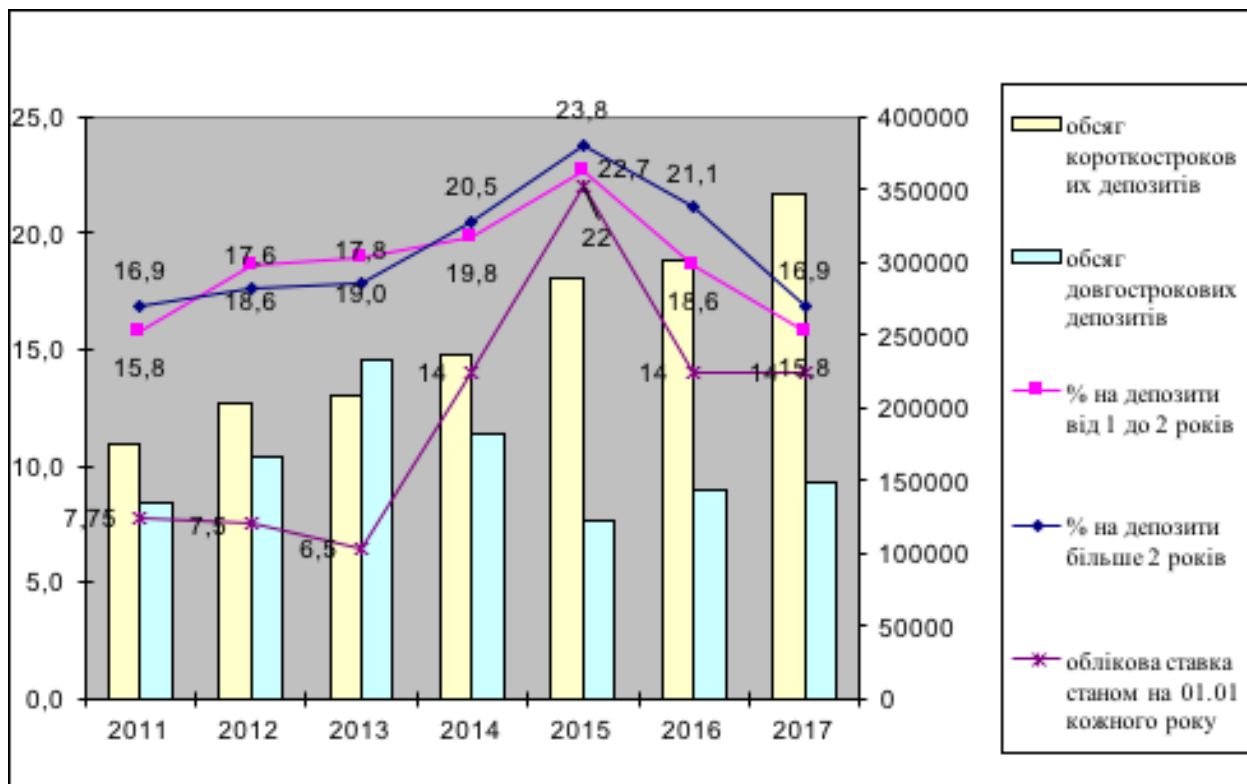

Рис. 2 Взаємозалежність між обсягом депозитів та обліковою ставкою

Отже, аналізуючи рис 2 можемо стверджувати, що обсяг залучених коротко- та довгострокових депозитів в основному прямопроційно залежали від зміни відсоткової ставки, яку пропонували банки для населення. Стосовно облікової ставки - відомо, що вона – визначає майбутню вартість кредитів та депозитів. Але, як ми можемо спостерігати, з рис. 2.1 на практиці даних механізм не дієвий. Так в 2013-2014 році спостерігалось зменшення облікової ставки, одночасно відбулось зростання ставок за коротко- та довгостроковими депозитами

Тому, можемо говорити про те, що основною метою підвищення облікової ставки в 2014 році був перехід НБУ до політики інфляційного таргетування. Така вимога прописана в кредитному меморандумі, підписаному з МВФ. Згідно з ним, Нацбанк зобов'язався перейти до таргетування інфляції протягом року – до травня-2015. Інфляційне таргетування – звичний механізм для центробанків розвинених країн. Працює він таким чином. Облікова ставка впливає на вартість кредитів, що надаються Нацбанком комерційним банкам. Чим вона вища, тим дорожче обходяться банкам позики рефінансування, тим дорожче вони пропонують власні кредити, тим менше позичальників оформляють позики. Зниження кредитування фізосіб приводить до того, що зменшується платоспроможний попит на товари і послуги, що часто купуються в кредит. Відповідно, виробники і продавці утримуються від нарощування виробництва та підвищення цін через низький попит.

Правда, в Україні цей механізм поки не працює. Так для прикладу в 2016 році при зростанні облікової ставки – відбулось зменшення депозитних ставок.

Справа в тому, що облікова ставка, по суті, не робить впливу на вартість кредитів для населення, адже ставки по них набагато вище облікової. Тому таргетування інфляції було запущено Нацбанком в «тестовому» режимі – механізми використовуються, але щоб вони приносили потрібний результат, необхідно провести реформи, які збільшать вплив НБУ на ринкову вартість кредитів.

Крім того, інфляція 2014 року в першу чергу обумовлена не факторами попиту (емісія грошей, підвищення доходів населення, зростання кредитування фізичних осіб), а факторами пропозиції – подорожчанням імпортованих товарів через девальвацію гривні. Також потрібно констатувати, що найбільш вірогідним мотивом підвищення рівня облікової ставки до 30% є намір НБУ хоч якось компенсувати втрати за операціями з рефінансування, причиною яких є стрімкий приріст рівня інфляції. Хоча мінімізація збитків як таке заслуговує на повагу, засоби його реалізації (тобто підвищення облікової ставки) не тільки не втримують інфляцію, а й скорочують і без того кволю динаміку кредитування. В свою чергу, це унеможливує щонайменше економічне зростання, а відтак – відстрочує терміни виходу України з кризи. [1, с. 134-135]

Проте потрібно зазначити, що вже у річному звіті за 2016 рік, НБУ звітувало про розбудовано нову монетарну політику. Сучасну та дієву система прийняття рішень із монетарної політики та прогнозування, які дали змогу досягти поставлених цілей щодо рівня інфляції, які Національний банк ставив на 2016 рік у рамках режиму таргетування інфляції. За підсумками 2016 року фактичний рівень інфляції становив 12,4%, що відповідає цілям Національного банку. Протягом 2016 року Національний банк поступово знижував облікову ставку – з 22% до 14%. Пом'якшення монетарної політики створило умови для зниження вартості грошей на ринку, а отже, – для відновлення економіки. Що ми і спостерігаємо у 2017 році. При меншій відсотковій ставці, обсяг довгострокових депозитів значно зріс, при чому – короткострокові залишились без змін.

Висновки. Підбиваючи підсумки, можемо говорити про тісний взаємозв'язок між всіма категоріями, починаючи від обсягу заощаджень - закінчуючи інфляцією та відсотковими ставками. Рік 2014-2015 рік – поправу називаємо найважчим в проаналізованому періоді. Це рік на який припали реформи в банківській сфері, зростаючі витрати, негативний приріст доходів – не ратували навіть найвищі за даний період відсоткові ставки по всім групам депозитів. Тобто, як бачимо, ніяка висока відсоткова ставка не є панацеєю при значних ризиках. Саме тому, клієнтами наших банків наразі рідко є іноземні інвестори – не дивлячись на привабливість депозитів. Для них ризики значно перевищують можливі майбутні доходи, хоча ще декілька років тому, ми були «золотою жилою» для закордонних клієнтів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рябініна Л. М. Грошово-кредитне регулювання економіки, його методи, інструменти та механізми [Текст] / Л. М. Рябініна // Потенціал економічного розвитку в контексті європейської інтеграції: зб. наук. пр. з актуальних проблем економічних наук / Наукова організація «Перспектива». – Дніпропетровськ: Гельветика, 2013. – С. 130-140.
2. Марцин В.С. Організація та проведення оцінки інвестиційного середовища / В.С. Марцин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://info-prensa.com>.
3. Гриценко Д. О. Основні показники зовнішньої торгівлі України / Д. О. Гриценко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ucab.ua>
4. Вільна енциклопедія Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org>
5. Прес-реліз «Підбиваємо підсумки року»: Як інвестори оцінили бізнес-клімат України у 2-му півріччі 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eba.com.ua>
6. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/>
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua/